

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, 1857.

ΤΟΜΟΣ Η'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 181.

ΜΕΛΕΤΗ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΣΙΓΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΑΥΤΩΝ.

ὑπὸ

A. Γ. ΠΑΣΠΑΤΗ.

—ο*θ*ο—

ΜΕΡΟΣ Β'.

Ἀριθμοί.

—ο—

Εἰς — B. Yak — Π. Yek — Βόρ. Jeque — Jesque — Jes.

Παρά Σαντακρίταις eka — εἰς. Τὸν σχηματισμὸν τούτου ἐφύλαξεν ἡ περσικὴ yek, παρ' ἡμῖν δὲ ἐτηρήθη ἡ λέξις eka εἰς τὸ ἐκάτερος, σανσκριτ. ekataras, συγκριτικὸς σχηματισμὸς τοῦ eka, καὶ σημαίνουσα σανσκριτ. εἰς ἐκ δύο, ὡς καὶ εἰς τὸ ὑπερθετικὸν ἑκάστος, καὶ τὸ ἐπίρρ. ἐκάστοτε κτλ. Εἰς ἡμᾶς καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἡ λέξις ἠλλοιώθη τόσον, ὥστε εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος.

Δύο — B. Duy — Π. Dui — Βόρ. Dui.

Παρά Σανσκρ. dvi — δύο, ἐξ οὗ ἐγεννήθησαν ὁμόφωνοι ἀριθμητικαὶ λέξεις τῆς Εὐρώπης.

Τρεῖς — B. Triu — Π. Tri — Βόρ. Trin.

Παρά Σανσκρ. tri — τὸ τελικὸν n τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βόρρω με παραξενίζει τυπογραφικὸν λάθος δὲν εἶναι, διότι ἀναφέρει τὴν αὐτὴν λέξιν γραμμένην τοιοῦτοτρόπως καὶ ἀλλαγῶ, ἐτι δὲ καὶ εἰς ὀνόματα σύνθετα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου.

Τέσσαρες — B. Ushtar — Π. Ishtar — Βόρ. Estar.

Ἡ σανσκρ. λέξις tchatur — τέσσαρες, ἠλλοιώθη πλειότερον τῶν προηγουμένων. Οἱ Ἕλληνες, χάριν εὐφωνίας, ἔτρεψαν τὸ ἀρκτικὸν tch εἰς τ, οἱ Ῥωμαῖοι εἰς qu, quattuor, οἱ Γερμανοὶ εἰς v, vier, καὶ οἱ Ἄγγλοι εἰς f, four. Οἱ Σλάβοι ἠλλοίωσαν ὡς καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας λέξεις τὴν πρωτογενῆ, εἰπόντες tchetiri — τέσσαρες. Οἱ δὲ Ἀσιγγανοί, ἀπέβαλον ὀλότελα τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον φυλάξαντες ἀν' αὐτοῦ τὸ δασὺ sh, μετὰ τῆς προσθήκης φωνήεντος πρὸ τῆς φωνῆς ταύτης, κοινῆς εἰς πολλὰ ἔθνη. Παρά Λατ. stomachus — Γάλλ. estomac — Σκυρὸς — τουρ. estavros — σπῖνος — ispinos.

Πέντε — B. Pandj — Π. Pantj — Βόρ. Panche.

Σανσκρ. pantchan, πέντε. Ἡ λέξις εἶναι πλησιέστερα πασῶν τῶν ἄλλων γλωσσῶν, καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ Τουρκίαν ἐφυλάχθη σχεδὸν ἀναλλοιωτός. Ὡς εἰς τὴν προηγουμένην οὕτω καὶ ἐνταῦθα βλέπομεν τῆς Σανσκριτῆς τὸ tch τρεπόμενον παρὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς τ, πέν-τε. Οἱ Αἰολεῖς ἔλεγον καὶ πέμπε.

Ἐξ—B. Sho—Π. Shov—Bόρ. Job. Σανσκρ. shash—ἔξ. Ἡμεῖς μὲν ἀπεβάλαμεν τὸ ἀρκτικὸν sh—ἔξ, οἱ δὲ Λατίνοι τὸ ἐρύλαξαν—s—ex, ὡς καὶ οἱ Σλάβοι shesht.

Ἑπτὰ—B. Efta—Π. Eftā—Bόρ. Efta.

Παρὰ Σανσκρ. saptan—ἑπτὰ. Καὶ ἐνταῦθα ἀπεβάλεν ἡ ἑλληνικὴ, ὡς καὶ ἡ τῶν Ἀτσιγγάνων, τὸ ἀρκτικὸν s. Κατὰ πρώτην ὄψιν νομίζει τις ὅτι ἡ λέξις αὕτη εἶναι ἡ ἡμετέρα ἑπτὰ, κοινῶς ἑπτὰ· ἀλλ' ὅτι ἐπράξαμεν ἡμεῖς ἔπραξαν καὶ οἱ Πέρσαι, εἰπόντες τὸ ἑπτὰ heft. Ὅθεν τῶν Ἀτσιγγάνων τὸ efta, εἶναι φυσικὴ τροπὴ τοῦ π εἰς ρ πρὸ τοῦ συμφώνου τ, τροπὴ ὁσημέραι ἀκουομένη μεταξὺ ἡμῶν, δημῶδης μὲν εἰς ἡμᾶς, κανονικὴ δὲ εἰς τοὺς Πέρσας. Ὁμοίαν τροπὴν ἔκμηον καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας, λέγοντες ἑβδομος, ἑβδομήκοντα, ἀντὶ ἑπτομος, ἑπτομήκοντα. Ἡ ἀρχαία ζενδικὴ, λέγουσα τὸ ἑπτὰ haplan, ἔτρεψε τὸ ἀρκτικὸν s εἰς h, ὅθεν ἐγεννήθη καὶ ἡ ἀνω περσικὴ heft. Διὸ καὶ οἱ Ἀτσιγγανοὶ τῆς Ἰσπανίας, διὰ τῆς φυσικῆς τοῦ ἀνθρώπου κλίσεως εἰς τὸ νὰ τρέπη περὶ τὸ εὐφρονότερον τὰ σύμφωνα, ἔπλασαν λέξιν ὁμοίαν τῆς ἡμετέρας δημῶδους.

Ὀκτώ—B. Ohto—Π. Ohtō—Bόρ. Ostor—ottolojo.

Παρὰ Σανσκρ. ashtan—ὀκτώ. Ἡ λέξις αὕτη τῆς ὁποίας τὸ τελικὸν n ἀπωλέσθη εἰς ὄλας τὰς γνωστάς παραγωγούς λέξεις, σχηματίζει τὴν πρωτικὴν αὐτῆς ὀνομαστικὴν ashtan, καὶ ἐκ ταύτης ἐγεννήθη τὸ ἑλληνικὸν ὀκτώ καὶ τὸ λατ. octo, κατὰ τὸν κανόνα τὸν ὁποῖον προαναφέραμεν, ὅτι τὸ σύμφωνον sh τῆς Σανσκριτῆς τρέπεται παρὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων εἰς x, καὶ c. Τοῦ Βόρρω ἡ ἑτυμολογία πλειότερον τῶν δύο ἄλλων πλησιάζει τὴν πρωτογενῆ λέξιν. Ἡ περσικὴ γράφει hesht, ἡ δὲ ζενδικὴ φυλάττει τὴν σανσκριτικὴν ἀναλλοιωτόν aslan—asatan—μετὰ τοῦ τελικοῦ n. Ὅστι εἶπον ἀνωτέρω περὶ τοῦ ἑβδομος καὶ ἑβδομήκοντα, τὰ αὐτὰ λέγω καὶ διὰ τὸ ὄγδοος ὄγδοήκοντα ἀντὶ ὀκτοος καὶ ὀκτοήκοντα.

Ἐννέα—B. Iniya—Π. Iniya—Bόρ. Enia.

Σανσκρ. navan—ἑννέα. Ὡς ἡμεῖς ἐπροσθέσαμεν χάριν εὐφωνίας τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν a, οὕτω καὶ οἱ Ἀτσιγγανοὶ τὸ i. Ἡ γλώσσά μας ἐκτὸς ταύτης ἔχει καὶ τινὰς ἄλλας λέξεις ἐκ τῆς Σανσκριτῆς παραγομένας, εἰς τὰς ὁποίας ἐπρόσθεσεν ἀρκτικὰ φωνήεντα. Π. X. naman—ὀνομα—bhru—ὀφρύς.

Δέκα—B. Desh—Π. Désh—Bόρ. Deque.

Σανσκρ. dashan—δέκα. Τὴν λέξιν ταύτην ἐρύλαξαν τῆς Τουρκίας οἱ Ἀτσιγγανοὶ καλῆτερον τῶν

τῆς Ἰσπανίας, οἵτινες πλησιάζουσι μᾶλλον τὰς γλώσσας τῆς Εὐρώπης. Ἑλλ. δέκα—λατ. decem. Ἐλλείπουσιν ἀπὸ τὸ γλωσσάριον τοῦ K. Βράουν ὄλοι οἱ μέχρι τῶν εἰκοσι ἀριθμοί.

Table with 4 columns: Sanskrit, Greek, Persian, and Latin equivalents for numbers 11-19.

Ἴδου καὶ οἱ παράλληλοι σανσκριτικοὶ ἀριθμοί.

Table with 2 columns: Sanskrit and Persian equivalents for numbers 20-29.

Ἐξοσι—B. Bish—Π. Bish—Bόρ. Bis.

Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τούτου παρὰ τοῖς Σανσκρ. viashati, ὁμοιάζει τὸν τῆς περσικῆς bist φυλαττούσης τῆς ληγούσης τὸ σύμφωνον.

Table with 4 columns: Sanskrit, Greek, Persian, and Latin equivalents for numbers 30-39.

Ἴδου καὶ οἱ παράλληλοι σανσκριτικοὶ ἀριθμοί.

Table with 2 columns: Sanskrit and Persian equivalents for numbers 40-49.

Αἱ πρῶται τρεῖς ἑτυμολογίαι τοῦ γλωσσάρου τοῦ K. Βράουν καὶ τοῦ ἐμοῦ, ὡς καὶ ἡ πρώτη τοῦ Βόρρω, εἶναι ἀναμφισβήτως αἱ δημῶδαι ἡμέτεραι, τὰς ὁποίας οἱ Ἀτσιγγανοὶ ἔλαβον παρ' ἡμῶν, εἴτε κατὰ τὴν διάβασιν εἴτε κατὰ τὴν ἐνταῦθα διαμονὴν των, καὶ μετέφεραν ἀκολούθως καὶ εἰς Ἰσπανίαν. Τὰς δὲ ἄλλας ἡμετέρας ἀπέβαλον ὡς μὴ ἀρμόζούσας εἰς τὴν λαλίαν των.

Τοῦ K. Βράουν ἡ showar—ἑξήκοντα, πιθανὸν νὰ γράφεται showardesh, σύμφωνα μετὰ τῶν ἀκολούθων. Αἱ ἐπίλοιποι λέξεις σχηματίζονται τακτικῶς παρὰ τῶν μονάδων καὶ προσθήκῃ τοῦ ἀριθμοῦ desh-δέκα. Εἰς τὰ πρῶτα δύο γλωσσάρια ὁ σύνδεσμος u ἢ y ἐπράπη ἀκολούθως εἰς war παρ' Ἑλλήσι δυοκαίδεκα. Εἰς τὸ ἐμὸν γλωσσάριον, τὸ

sh τῆς desh ἐπράπη εἰς ri, κατὰ τὸν κοινὸν καὶ φυσικὸν κανόνα τοῦ συμφώνου τούτου. Εἰς δὲ τοῦ Βόρρω τὰς ἐρμηνείας ἡ τελικὴ desh ἐκολοβώθη εἰς di, ἀλλὰ φαίνεται καὶ αὐτοῦ ἡ προσθήκη τοῦ r, χάριν εὐφωνίας. Ὁ ἀναγνωστὴς δύναται μόνος νὰ σαφηνίσῃ ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν καὶ τὴν παραβολὴν τῶν μονάδων τὴν μετὰ τῆς σανσκριτικῆς συγγενεῖαν τῶν ἀριθμῶν τούτων.

Ἐκατὸν—B. Shevel—Π. Shel—Bόρ. Gres.

Αἱ πρῶται δύο ἐρμηνεῖαι συγγενέουσι μετὰ τῆς σανσκριτικῆς shatan—ἑκατὸν, ἡ δὲ τῆς λέξεως Gres μοῖ εἶναι ἄγνωστος.

Διακόσιοι—Π. Dushel—Bόρ. Ἐλλείπει.

Τριακόσιοι—Π. Trishel—Bόρ. Ἐλλείπει.

Χίλιοι—B. Ἐλλείπει—Π. Milia—Bόρ. Milan.

Τὴν λέξιν ταύτην, ξένην τῆς σανσκριτικῆς sahasran—χίλιοι, ἔλαβον οἱ Ἀτσιγγανοὶ παρὰ τῶν Εὐρωπαίων λεγόντων mille.

ΜΕΡΟΣ Γ'. ΤΜΗΜΑ Β'.

Γλωσσάριον.

Ἐνταῦθα παύει τὸ γλωσσάριον τοῦ K. Βράουν. Ἐγὼ δὲ ἐξακολουθῶ τὴν αὐτὴν τάξιν τοῦ πρώτου τμήματος, παραβάλλον τὰς παρ' ἐμοῦ ζητηθείσας λέξεις μετὰ τῶν τοῦ Βόρρω, ὡς ἐπράξα ἤδη καὶ μετὰ τὰ τρία γλωσσάρια.

Ἀδελφός—Π. Pra—Bόρ. Plal—Plan—Plano.

Ἀδελφὴ—Π. Pen—Bόρ. Planì.

Ἄνευ τῆς πρώτης ἐρμηνείας pra, ἐδυσκολεύετό τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ λέξις αὕτη εἶναι ἡ σανσκριτικὴ bhatri ἡ γεννήσασα τῶσας τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης ταυτοσήμους λέξεις. Εἰς τὴν ζενδικὴν bratar, περσ. berader, λατ. frater, ἑλλ. φράτωρ, γοτθ. brothar, γερμαν. bruder, ἀγγλ. brother, σλαβ. brash, ῥωσ. brat, καὶ βουλ. vrat. Ἐκ ταύτης μνηθάνομεν μετὰ βεβαιότητος, ὅτι φράτωρ καὶ αἱ συγγενεῖς λέξεις ἐσήμεινον τὸ πάλαι ἀδελφόν, καὶ φρατρία ἀδελφότητα. Παρὰ Σανσκριταῖς bhatriya—ἀδελφικός—ἀνθκων, ἀναφερόμενος εἰς ἀδελφόν. Τὴν λέξιν ταύτην ἀνάγκη νὰ γράψωμεν φρατρίαν, καὶ ὄχι φατρίαν. Τὴν μετὰ τῆσιν ταύτην τοῦ ρ δικαιοῦσιν τὰ πλειότερα λεξικά, σημειόνοντα τὴν λέξιν ὡς παράγωγον τῆς πάτρας καὶ πατρίδος. Τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ Ἀτσιγγανοὶ ἐφύλαξαν εὐτυχῶς τὴν λέξιν, ὁμοίαν σχεδὸν τῆς πρωτογενούς, τὴν ὁποῖαν ἐδυνάμεθα νὰ μὴ ἀναγνωρίζομεν εἰς τὰς τρεῖς ἐρμηνείας τοῦ Βόρρω, αἱ ὁποῖαι καὶ αὐταὶ ἀναμφισβήτως εἶναι παρὰ τῆς ἰδίως bhatri, μεταλλαγθεῖσαι, κατὰ τὴν φυσικὴν τῶν γραμμῶν πρὸς ἄλληλα τροπὴν. Πλησιάζει τὸ plal, εἰς τὸ λιθουανικὸν brolis—ἀδελφός. Τῆς πρωτογενούς σανσκριτικῆς ἀναμφισβήτως εἶναι ἡ εἶναι una. Ἀπὸ τὴν σανσκριτικὴν nakha παράγεται καὶ ἡ ἡμετέρα ὄνου(ξ)χος, ὅπου οἱ Ἕλληνας

χειρίζοντο ἄλλην λέξιν svasri—ἀδελφὴ, λατ. soror καὶ sororius Διὰ τὴν τροπὴν τοῦ r εἰς l ἔστω παράδειγμα ἡ πορτογαλικὴ branco λευκός· ἰσπαν. blanco—γαλλ. blanc.

Κεφαλή—Π. Shorò—Bόρ. Jero.

Κατέγραψα τὴν λέξιν ταύτην εἰς τὸ πρωτόγραφον γλωσσάριόν μου o-shorò—τὸ ἀρκτικὸν o εἶναι τὸ σύνθετος ἄρθρον τῶν Ἀτσιγγάνων, τὸ ὁποῖον πολ- λάκις ἐπανέλαβεν ἡ Ἀτσιγγανίς. Τὴν λέξιν ταύτην ἀνάγω εἰς τὴν γνωστὴν σανσκριτ. shiras—κεφαλή. Τοῦ Βόρρω εἶναι σχεδὸν ἡ αὐτή. Εἶπον ἀνωτέρω ὅτι τὸ σύμφωνον sh τῆς σανσκριτ. πάντοτε σχεδὸν τρέπεται εἰς x, εἰς τὰς συγγενεῖς ἑλληνικὰς λέξεις. Ὅθεν πιθανὸν νὰ προῆλθον ἐκ ταύτης αἱ ἡμέτεραι, κάρα, κάρη, κάρς, καὶ τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φυόμενον κέρας. Ἀπὸ λέξιν ὁμοίαν ταύτης shiran, γένους οὐδετέρου, πιθανὸν νὰ παράγεται καὶ τὸ κρανίον, λατ. cranium.

Γλώσσα—Π. Tchip—Bόρ. Chipe—Chipi.

Τὴν σανσκριτικὴν djihva—γλώσσα, παράγει ὁ Wilson παρὰ τοῦ βήματος liba, γλώφω. Ἄν ἡ ἑτυμολογία αὕτη εἶναι ἀληθής, ἐξηγοῦνται τότε ἡ λιθουανικὴ liezuwis—λατ. lingua—καὶ τροπὴ τοῦ l εἰς t γοτθ. tuggo—ἀγγλ. tongue. Ἡ τῶν Ἀτσιγγάνων εἶναι πλησιέστερα τῶν ἄλλων, τρέψασα τὸ dj εἰς tch, συνήθεια κοινοτάτη εἰς τὴν γλώσσαν πολλῶν ἐθνῶν. Ἡ ζενδικὴ ἔχει hirva—τὸ v ἔτρεψαν οἱ Ἀτσιγγανοὶ εἰς p. Εἰς τὴν Ἰσπανίαν διεφυλάχθη καὶ τὸ τελικὸν φωνῆεν.

Μαστός—Π. Tchutché—Bόρ. Chucha.

Σφραστάτη ἡ πηγὴ τῆς λέξεως ταύτης. Ἐκ τῆς σανσκριτικῆς ρίζης tchusha πίνω—μυζῶω, παράγονται ἀμύπολλαι λέξεις ταυτόσημοι, καθὼς συμβαίνει εἰς λέξεις κοινὰς καὶ δημῶδεις. Tchutchi—μαστός, tchutchuka, τιτθῆ, γράφεται ἡ λέξις αὕτη καὶ tchutchunka. Διὰ τροπῆς τοῦ ἀρκτικοῦ tch εἰς k, ἐγένεν ἄλλη κοινὴ λέξις kutcha στήθος—μαστός—παρὰ Σλάβ. sosétech μαστός. Ἡ ἀνω λέξις tchutchi ἔχει πλείστην συγγενεῖαν μετὰ τοῦ βήματος tchutchya, στάζω—ὑγραίνω, καὶ τοῦ ὁμοίου αὐτοῦ shutchya—χυμὸν ἐκβάλλω. Ὅθεν οἱ Σλάβοι sok χυμός—οἱ λατ. succus—καὶ sugo—μυζῶω—οἱ Γερμ. saugen, οἱ Γάλλοι sucer καὶ οἱ Ἄγγλ. suck, λεγόμενα κατ' ἐξοχὴν περὶ βρέφους θηλάζοντος. Ἡ τοιαύτη τῶν λέξεων παραγωγή δεικνύει τὴν πρωτογενῆ αὐτῶν ἀρχὴν, παρὰ τῆς σανσκριτικῆς ρίζης tchusha μυζῶω ἢ ἐκβάλλω χυμὸν. Τοιαῦται παραβολαὶ σαφηνίζουσι καὶ τῶν λέξεων αὐτῶν τὴν καθαρὰν σημασίαν. Ἀπὸ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ βήματος τούτου καὶ τῶν πολυαριθμῶν αὐτοῦ παραγωγῶν, εὐλογον εἶναι νὰ πορισθῶμεν καὶ τὴν τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης λέξεως γάλα sut—chuti.

Ὄνου—Π. Nāi—Bόρ. Ungla.

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ Βόρρω εἶναι ἡ λατινικὴ unguis ὀπλή, παρὰ τῆς κοινῆς unguis—ὄνουξ. Ἡ ἰσπανικὴ εἶναι una. Ἀπὸ τὴν σανσκριτικὴν nakha παράγεται καὶ ἡ ἡμετέρα ὄνου(ξ)χος, ὅπου οἱ Ἕλληνας

ταύτην ανευρίσκωμεν και εις την λατινικην. Ο Πλίνιος ονομάζει *madon*, την λευκήν άμπελον, βρουϊαν, και ο Πλάουτος *madulsa* τον μέθυσον. Αν και αι λέξεις αύται, κατά τους λεξικογράφους, παράγονται από το ρήμα *madeo*—μαδάω—νοτέω, φρονώ ότι δύνανται να ετυμολογηθώσι παρά της ρίζης ταύτης *mad*, ως αναγόμεναι εις τὰ άφορῶντα τον οϊνον και την μέθην. Η έρμηνεία αυτη *mattò*, παρά της μετοχής *matta*, δεικνύει και την κνάγκην να γράφεται με δύο I.

Πολλά δύναται τις να εΐπη περί της λέξεως ταύτης και των πολυαριθμων αυτης συγγενειών. Αρκαι τώρα να εΐπω, ότι και αι έλληνικαι ματια, και ματιή—μωρία, άνοησια, ενδέχεται να έχωσιν εκ ταύτης τὰ γενέθλια τών.

Πλήρης — Π. *Perdò* — Βόρ. *Perdo*.

Παρά σανσκρ. *prii*—πληρόν—γεμίζω. Η μετοχή αυτης είναι *purta*—πλήρης—έντελής. Από την μετοχήν ταύτην παράγω την άνωτέρω των Ατσιγγάνων. Ο άναγνώστης παρατηρεί την έντελή των δύο έρμηνειών όμοφωνίαν εις όλας τὰς λέξεις τὰς αναγομένας εις γνωστάς σανσκριτ. λέξεις.

Βροχή — Π. *Burshin* — Βόρ. *Brijindel*.

Η σανσκριτικη ρίζα *prisha*—ρήντιζω—έκχέω—ποτιζω, είναι εις κοινοτάτην χρῆσιν, σημαίνουσα κατ' έξοχήν βρέχω δια ράντισματος. Η πρώτη έρμηνεία πιθανόν να άνάγεται εις το επίθετον *prishan*—ο ραντίζων, και η δευτέρα εις το ουσιαστικόν *prishata*—σταλαγμός ύδατος. Η ετυμολογία αυτη δέν μοι φαίνεται άπίθανος, διότι πρώτον η κυρία σημασία της ρίζης *prisha*, είναι ραντίζω, και δεύτερον αι δύο έρμηνείαι ομοιάζουσι την πρωτογενή ρίζαν τρέψασαι το άρктиκόν ρ εις b. Ο Βόρρω δίδει την άντιστοιχοϋσαν σανσκριτικην λέξιν *putana*, ητις αν και ενίοτε έννοει την βροχήν, κυρίως σημαίνει έντέλειαν—εργον έντελώς κατειργασμένον.

Σίτος — Π. *Gio*. — Βόρ. *Gi*. — *Guy*. — *Jil*.

Τὰς λέξεις ταύτας, ως και την ήμετέραν σίτον, άνάγω εις τὰς σανσκριτ. *sita* και *sitya*, άμφοτέρως έχούσας σημασίαν όμοίαν των άνω έρμηνειών. Η μὲν πρώτη *sita*, σημαίνει τον αύλακα, η τον όλκόν τον γινόμενον παρά του συρομένου άρότρου, και την θεάν των καρπών, η δε δευτέρα την γην την άροτριωθείσαν, και γένους ουδέτερου *sityam* σίτον, και εν γένει πάντα δημητριακόν καρπόν και όρύζιον. Αι άνω λέξεις έσχηματίσθησαν άποκοπή της τελικης συλλαβης *ta*, την όποιαν η έλληνική έρύλαζεν. Η σλαβονική ητις, καθως προείπον, έρύλαζε της πρωτογενους σανσκριτικης πολλὰς αναλωιώτους λέξεις, έχει *zito* και *zita*, σημαίνουσαν γεννήματα, όλους εν γένει τους δημητριακούς καρπούς.

Κρέας—Π. *Mas*. — Βόρ. *Maas*—*Mang*.

Της λέξεως ταύτης η παραγωγή είναι σφρασεύτη, και διευκρινόι πολλὰς των ευρωπαϊκων γλωσσων λέξεις. Του γλωσσάριου την λέξιν *mas*, παράγω παρά της σανσκρ. *aami-ha* κρέας,—ραγίον,—δύον. Ταύτην άπαντώμεν και εις την σλαβονικην *masi* σημαίνουσαν λιπος, πάχος, την όποιαν οι

σημερινοί Βούλγαροι έτρεψαν εις μέσο, έννοούντες το κρέας — παρά Γότθ. *mats* — Άγγλ. *meat*—και Άλθωνοίς μίσε-μίστ-κρέας. Η ήμετέρα κρέας, και η λατινική συγγενής *caro*, πιθανόν να παράγονται παρ' άλλης σανσκρ. της *kranyam*, γένους ουδέτερου, σημαίνουσης ως επί το πολύ των θηρευομένων ζώων την σάρκα, και αναφερομένης εις τὰ κρεωφάγα ζώα, καθως *kranyabhudj*—κρεωφάγος—λέων, ίεραξ κτλ. Πλήν της άνωτέρω *aamisha* είναι και άλλη *maansa*—κρέας—ραγίον, γεννήσασα πιθανώς την λατινικην *mensa*, σημαίνουσαν ποτέ μὲν την τράπεζαν, ποτέ δε τὰ επί της τραπέζης βρώματα. Εις ταύτην άνάγω και την άγγλικήν *mess*—ραγίον, κατ' έξοχήν το παρά συνεταίρων η φίλων συντροφόμενον (συσσίτιον), έπομένως και τους συντροφόντας αυτούς. Παρόμοιοι παράλληλοι ετυμολογίαι σαρκνίζουσι και την σημασίαν των λέξεων αυτών. Η δύναμη δε να επιφέρω πλειότερα τούτων παραδείγματα, κατ' έξοχήν εις λέξεις όμοίας ταύτης, και σωζομένας εις όλας σχεδόν τὰς ευρωπαϊκὰς γλώσσας, νεκράς τε και λαλουμένας. Αρκαι η ακόλουθος παραβολή της σλαβονικης γλώσσης. Παρά της άνω μνημονευομένης *kranyam*—σάρξ των Ινδων, παράγεται η σλαβον. *kron*, και η βουλγαρικη *kraf* αίμα, και η ήμετέρα, ως προείπον, κρέας, και η λατ. *caro*. Η δε σλαβονική *plot*, σάρξ, έγεννήθη παρά της σανσκριτ. *pluta*, μετοχής του ρήματος *plu* — πλέω — βέω. (λατ. *fluo*)—λέξεως της όποιας την σημασίαν τὰ γερμανικά έθνη μετέβαλον εις αίμα.—Γότθ. *bluth*, γερμ. *blut*, άγγλ. *blood*.

Αίμα—Π. *Rat*—Βόρ. *Arate*—*Rati*

Παρά της σανσκρ. ρίζης *randja*—χρωματίζω—βίπτω (περσ. *renk* χρώμα) γίνεται η μετοχή *rakta*, βαπτός — χρωματισμένος—κόκκινος και κοκκινόχρους. Το ουδέτερον *raktam* σημαίνει αίμα. Εις τὰς άνω έρμηνείας το *k* της σανσκρ. μετοχής, έτραπή χάριν ευφωνίας εις *t*. Όμοίως συμφώνων άλλαγὰς ούτε η αρχαία ούτε η σημερινή ήμετέρα δέν συγχωρεί. Ημείς λέγομεν σήμεραν πρακτικός, και όχι όπως οι Ιταλοί *prattico*, παρά της λατινικης *practicus*. Η γλώσσα η Πάλι (*Pali*) θυγάτηρ γνησιωτάτη της σανσκριτικης, πρέπει τὰ σύμφωνα ταύτης κατά τον τρόπον της ιταλικης. π. χ. το σανσκρ. *yukta*—προσηρμοσμένος, γίνεται *yutta* (*Essai sur le Pali par Burnouf et Lassen—p. 90*). Όθεν δέν βλέπω διατί ν' άρνηθώμεν την κοινήν ταύτην πολλών εθνών συνήθειαν και εις την γλώσσαν των Ατσιγγάνων. Η λέξις *raktam* φαίνεται ότι δέν άφῆκεν ίχνη εις την ήμετέραν έλληνικην· διότι τὰς λέξεις, ρόδον—ροία—ροϊδιον, άνάγω εις άλλην σανσκριτικην *rudhira*—ερυθρός, αίμα, της όποιας ίχνη ανευρίσκονται εις όλας σχεδόν τὰς ευρωπαϊκὰς γλώσσας. Παρά τοις αρχ. Γερμ. *rot* — Γερμ. *roth*—Άγγλ. *red* κτλ. Εκ της λέξεως ταύτης πιθανόν να προκύπτωσι και τὰ γενέθλια της έλληνικης ρόδο — εις την ροδόδακτυλος—ροδοπρόσωπος.

Χιών — Π. *Iv* — Βόρ. *Bifi* — *give*.

Παρά της σανσκρ. *hima*—χιών, παράγεται η ήμετέρα χιών, και χείμα, και η λατ. *hiems*, και η σλαβική *zima* χειμών. Εκ ταύτης και η ίνδικη *Himalaya*, γνωστού όρους όνομα, σημαίνον χιόνος κατοικίαν, παρά της άνω *hima* και εις *alaya*, κατοικία. Εκ της λέξεως ταύτης σχηματίζεται το επίθετον *himavat*, πλήρης χιόνος η χιονώδης. Παρά του επίθετου τούτου πιθανόν να πηγάζη η έμη έρμηνεία, άποκοπή της μεσαιας συλλαβης. Η έμη άπόλεσε και το άρктиκόν σύμφωρον.

Ψυχρός—Π. *Shil*—Βόρ. *Jil*—*Jir*—*Gris*.

Αι λέξεις αυται παράγονται παρά της κοινης σανσκριτικης ψυχρός — παγωμένος, και έπομένως ήλιθιος. Αυτη δε η μετοχή παρά της ρίζης *shyai*—παγώνω, έχούσας και μετοχήν άλλην *shina*—παγωμένος ως το έλαιον, βούτυρον—και μωρόν—ήλίθιον. Του Βόρρω η έρμηνεία *gris* είναι, κατ' έμην ιδέαν, λανθασμένη, διότι αναγόμενον εις την σανσκριτικην *grishma*, σημαίνει τον θερμόν και την θερμήν του χρόνου ώραν. Μετά την γραφήν του άνω παραγράφου και την ακόλουθον παραβολήν πολλών όμοίων λέξεων των Ατσιγγάνων, παρετήρησα ότι τινές λέξεις, επίθετα σανσκριτικά λήγοντα εις *ta*, καθως είναι τὰ πλειότερα της γλώσσης ταύτης εις τὰ στόμακα των Ατσιγγάνων, τρέπουσι την λήγουσαν ταύτην *ta* εις *i*. π. χ. *shatam*—εκατόν γίνεται *shel* και *shevel*, παρά των Ατσιγγάνων. *Siita* σίτος, *jil*, και η παρούσα *shita*—*shil* ψυχρός.

Χαρτίον—Π. *Lir*—Βόρ. *Li*.

Η σανσκριτικη ρίζα *likha*, σημαίνει κυρίως γράφω και ζωγραφίζω—*likhas* δε τον γράφοντα και το γραφόμενον, και πολλάκις παν είδος έγγραφου, έπομένως και αυτό το χαρτίον, η σιδήρον, η λίθινον πλάκα επί των όποιων έγγραφον. Οι Ατσιγγανοί της Τουρκίας, κατὰ παραφθοράν, έπρόσθεσαν το *g*, ως φαίνεται εις την έμην έρμηνείαν. Εις δε την Ισπανίαν απέκοψαν την τελικην συλλαβήν, ως πολλάκις συμβαίνει εις συλλαβὰς έχούσας σύμφωρον το *h*. Οι Όθωμανοί την ήμετέραν *lághana*, προφέρουσι *láana* και *lána*. Εκ της σανσκριτικης ταύτης πιθανόν να έγεννήθη και η σλαβ. *lást*—φύλλον—σελις.

Άγορά—Π. *Foros*—Βόρ. *Foros*—*foro*.

Η λέξις αυτη ένθυμίζει την λατινικην *forum*, ητις και αυτη έσημαине κατ' αρχάς την άγοράν, μετέπειτα δε έδόθη εις τινας πόλεις, όπως σήμεραν οι Τούρκοι ονομάζουσι πολλὰς κωμοπόλεις, από τὰς έχει άλλοτε και σήμεραν γινόμενας έμπορικὰς πανηγύρεις. Εις ήμας η λέξις φόρος—τέλος,—παράγεται παρά της σανσκριτικης *bharas*—τέλος. Ο Βόρρω έξηγει τὰς δύο αυτού λέξεις — *city* — Ισπανιστι *ciudad*. Αι σανσκριτικαι *puram*, γένους ουδέτερου και *puris* γένους θηλυκού, σημαίνουσιν άμφοτέραι την παρ' ήμων πόλιν, της όποιας τὰ γενέθλια πιθανόν να προκύπτωσιν εκ της λέξεως ταύτης, ητις έφυλάχθη και μέχρι της σήμεραν εις τὰς πλειότερας όνοματικὰς των ίνδικων πόλεων. Παρ.

Hastinapura — *Singa-pura* κτλ. Η λαλουμένη των σημερινων Ινδων γλώσσα, ητις, εκτός περσικων τινων και αρχαϊκων λέξεων είναι σχεδόν όλη σανσκριτικη, ονομάζει *pur* την πόλιν. Διά της συνήθους τροπης του *p* εις *f* έγινε η παρούσα των Ατσιγγάνων την όποιαν οι εν Κωνσταντινουπόλει έφαρμόζουσιν ενίοτε εις την πόλιν, συνεχέστερα δε το *tsaroi* (άγορά) των Τούρκων.

Σταφυλή — Π. *Drak*—Βόρ. *Dracay*—*Traquias*—*mollati*.

Σαφής η έρμηνεία των λέξεων τούτων, παρά της σανσκριτικης *draksa*—σταφυλή, του ρήματος *draks*—επιθυμώ, όρέγομαι. Την έμην ως και τὰς πρώτας δύο του Βόρρω άνάγω εις την ρίζαν ταύτην. Την τρίτην *mollati* εις το *mol*-οϊνος, περί του όποιου ώμιλήσαμεν. Εκ ταύτης ενισχύονται και τὰ εκει γραφόμενα περί της παραγωγης της λέξεως *mol*-οϊνος. Πιθανόν η αρχαία λέξις να ήτο *madhuta*—γλυκύτης, μη εύρισκομένη όμως εις το μέγα λεξικόν του *Wilson*. Εκ ταύτης της σανσκριτικης ρίζης *draks* παράγω και την σλαβονικην *drōzdie*—ο τρυγίς. Η λέξις *mollati* πρέπει να γράφεται με εν I.

Πέτρα—Π. *Bar*—Βόρ. *Bar*.

Την λέξιν ταύτην δύναται τις να ετυμολογήση παρά της σανσκριτικης *bhara*—φορτίον — βάρος. Από την λέξιν ταύτην είναι των Λατινων η *ferre* και η ήμετέρα φέρω, *to bear* των Άγγλων και η περσικη *bar-onus* — φορτίον. Πιθανόν εις την πέτραν την κατ' έξοχήν βρειαν να έδωκαν οι Ατσιγγανοί το όνομα τούτο.

Λουτρόν—Π. *Tattò*—Βόρ. *Tati*.

Ο Βόρρω έξηγει την λέξιν ταύτην *fever* Ισπανιστι *calentura*—πυρετός. Αν και δέν έχει σημασίαν — λουτρόν εις το γλωσσάριόν του, την έθεσα έδω ως κατάλληλον να σαφηνίση την έμην. Από την σανσκριτικην ρίζαν *tapa* — θερμαίνω — φλέγω σχηματίζεται η μετοχή *tapta* — ζεστός, καίόμενος και δια της συνήθους τροπης του προηγούμενου *p* εις *t* *tatta*, καθως και οι Ιταλοί την λατινικην *aplas* προφέρουσιν *atto*. Οι Άραβες παρά της ρίζης *hamma*—θερμαίνω, σχηματίζουσι την *hammam* λουτρόν και *hamma* — πυρετός. Η λέξις αυτη ως και η προερμηνευθείσα *rat* — *rati* αίμα, πρέπει να γράφωσιν με δύο *t*, *ratti* και *tatto*. Την σανσκριτικην *tapa* έχει η έλληνική *τάπ*—*τάπ*-ω—*θάπ*-τω δηλαδή καιω — *tapus* έλλην. *τάπ*-ος δηλαδή πύρ—ήλιος, παρά της αρχαϊας των Ινδων συνηθείας του να καίονται των νεκρων τὰ σώματα. Η λατινικη *tepidus*—και η σλαβική *tep-lii*, παράγονται παρά της αυτης ρίζης.

Θάνατος — Π. *Molò* — Βόρ. *Meripén*.

Σφρασεύτη η έρμηνεία αυτη, παρά της σανσκριτικης *mri*—θνήσκω, την όποιαν ανευρίσκωμεν εις όλας σχεδόν τὰς ευρωπαϊκὰς γλώσσας, νεκράς τε και λαλουμένας, και τὰς όποιας ως γνωστάς εις όλους περιττόν ν' αναφέρω. Η άνω *molò* είναι η σανσκριτικη *mana*, θάνατος — φόνος, τροπή του *r*

εις τὸν Μέγαν Πέτρον σκοπὸς τῆς κατακτίσεως τῆς Ἀνατολῆς δὲν εἶχεν ἔτι ὠριμάσει, ἢ ῥωσικὴ ὁμῶς κυβέρνησις ἀφθόνως ἐπιδαψίλευε τὰ δῶρα καὶ τὰς θωπείας τῆς, ἵνα διατηρῆ θερμὴν καὶ ἀναλλοιώτην τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην τῶν Μοντενεγρίνων.

Ἡ δὲ κολοσσιαία δύναμις αὕτη, ἡ ἀπροσδοκῆτως κατὰ τὴν Ἄρκτον ἀναφανείσα (1764), ἐπίστευεν ἤδη ὅτι ἠδύνατο τὰ πάντα νὰ κατορθώσῃ. Ἡ εὐφυΐα μιᾶς γυναικὸς, διὰ δολοφονίης μέχρι τοῦ θρόνου ἀνυψωθείσης, διεῖπε θαυμασίως τὴν πολιτικὴν τῆς Πετροπόλεως, καὶ διὰ νεωτερισμῶν ἀξιολόγων προσηύκειν ὡς ἀλάθηστον καὶ προσεχῆ τὴν πραγματοποίησιν τῶν φιλοδόξων σκοπῶν τοῦ ἀθανάτου θεμελιωτοῦ τῆς ῥωσικῆς δυνάμεως. Αὕτη ἦτο ἡ Αἰκατερίνη, ἥτις κατέσασα πλῆθος Ἑλλήνων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἐκ τῶν νήσων, κατέταττεν αὐτοὺς εἰς τὸν στρατόν τῆς, καὶ διώριζε τινὰς διοικητὰς τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἢ μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς. Τὸ Κράτος αὐτῆς ἦτο καταρύγιον τῶν ἐν Ἀνατολῇ καταδιωκομένων χριστιανῶν, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐγκαθιστάμενοι εἰς Πετρούπολιν, ἀπελάμβανον δικιώματα ῥώσων πολιτῶν, εὕρισκον παρὰ τὴν Νέβαν πατρίδα γενναίαν καὶ εὐεργέτριαν, πολλάκις δὲ ἡ ἀγαθοεργία τῆς Αἰκατερίνης ἔθραυε τὰ δεσμά των καὶ ἐν τῇ ἔδρᾳ αὐτῇ τῶν Ὀθωμανῶν.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΠΑΘΗΣ

τοῦ τελευταίου τῶν Ἑλλήνων Ἀυτοκράτορος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΑΔΙΟΛΟΓΟΥ.

—0—

α Ἡ ἐν Ταυρίῳ Βασιλικὴ ὀπλοθήκη, περιέχουσα ποικίλλην καὶ σπανίαν συλλογὴν ὄπλων, θεωρεῖται ὡς τις τῶν πλουσιωτέρων ἀποθηκῶν τῶν τοιούτων ιστορικῶν μνημείων, οὐχὶ κατωτέρα τοῦ στρατιωτικοῦ Μουσείου τῆς Ἰσπανίας· διότι ἐν αὐτῇ εὕρισκεις καὶ τὰ ὄπλα τῶν ἐκ Σαβαυδίας ἡγεμόνων, καὶ τὸ ἐρίππιον Καρόλου τοῦ Πέμπτου, καὶ ἀσπίδα καὶ ἐγχειρίδιον ἀνίκοντα, ὡς λέγεται, εἰς τὸν Βενθενοῦτον Σελλίην, καὶ τεμάχιον ῥωμαϊκοῦ ἀετοῦ, καὶ τὸ ξίφος ὃ ἔφερεν ὁ Βοναπάρτης ἐν Μικρέγγῳ, καὶ τοὺς ἀετοὺς τοὺς ἐπὶ τῶν σημαίων ἃς ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολέων ὁ Α' παρέδωκε πρὸς τὰ Πεδεμόντεια συντάγματα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄπλα αὐτὰ τοῦ Τίππο Σαῖβ (*).

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΑ. Τοῦ ἐπιλεγμένου Βαχτσούρ (γενναίου) τελευταίου τῆς Μαισούρας Ναεβέου, περιώνυμου καταστάντος διὰ τὸ κατὰ τῶν Ἀγγλων μίσος καὶ τὰ κατορθώματα, ὅτε οὗτοι ἤλθον εἰς κατὰκτησιν τῶν Ἰνδιῶν. Διαδεχθείς τὸν πατέρα του τὸ 1782 ἔτος, ἐκήρυξεν ἀμέσως πόλεμον πρὸς τοὺς Ἀγγλους, ἐβίασεν

α Ἐκ τῶν μνημείων δὲ τῆς Ἀνατολῆς διαπρέπει ἡ πλουσιωτάτη συλλογὴ ἣν κομίσας ἐξ Ἰνδιῶν εὐγενῆς τις Πεδεμόντειος ἐδωρήσατο τῷ Κάρολι Ἀλβέρτῳ ταύτης τὸν πλοῦτον ἐπνύξησαν ἐσχάτως σημανταί καὶ ὄπλα συλλεχθέντα κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ὑπὸ τοῦ πρῆην πρέσβεως τοῦ Ταυρίνου ἐν Κωνσταντινουπόλει Κ. Τέκκου. Μετὰ τῶν ἄλλων ὄπλων τῆς τελευταίας ταύτης συλλογῆς εἶδον σπάθην κυρτὴν ἐκ τῶν λεγομένων τῆς Δαμασκοῦ, ἐκλύσασαν ἰδίως τὴν προσοχὴν μου. Περὶ ταύτης λοιπὸν θέλω ὁμιλῆσαι ἐνταῦθα.

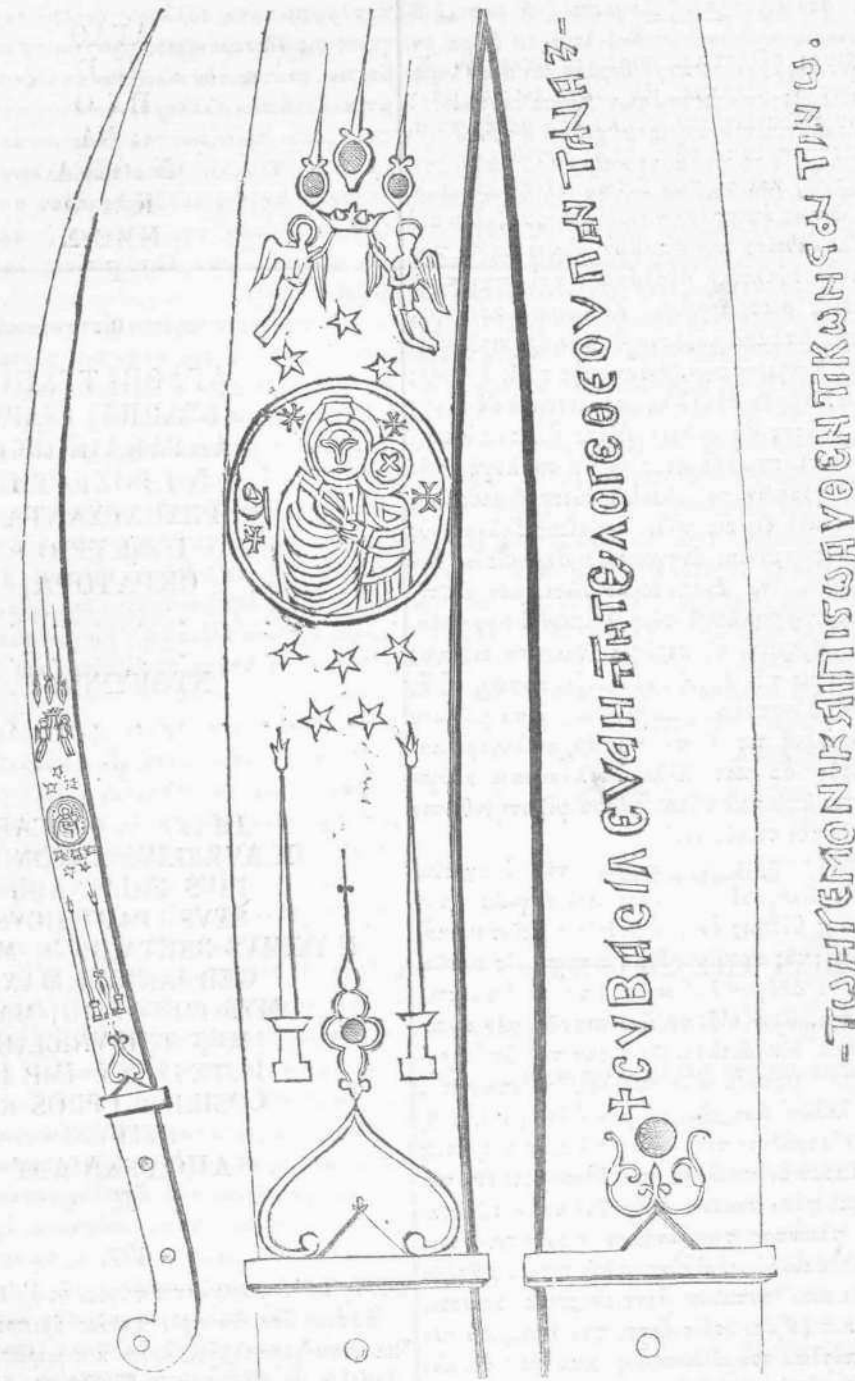
α Τὴν σπάθην ταύτην μετακομισθεῖσαν μετ' ἄλλων ὄπλων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοῦ Κ. Τέκκου, κατέλεξεν ὁ Κ. Παπασιάν, εὐγενῆς Ἀρμένιος διατρίβων ἐν Ταυρίῳ, μετὰ τῶν ἀδεσπότην μνημείων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ οὕτω πως κειμένην εἶδον αὐτὴν ἡμέρας τινὰς μετὰ τὸν σοφὸν ἔφορον τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Λούβρου Κ. Λουπεριέ, ἐξετάσαντα ἐπίσης τὸ ὄπλον τοῦτο. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἔφορος τῆς Βασ. ὀπλοθήκης ἐζήτησε τὴν γνώμην μου περὶ αὐτῆς, ἐκθέτω ταύτην ἐνταῦθα. Ἀλλὰ πρὶν ἢ προῶ εἰς τὴν ἐξέτασιν, νομίζω ἀναγκαῖον νὰ περιγράψω τὸ ὄπλον παραθέτων καὶ τὸ σχεδιογράφημα.

α Ἡ μὲν λεπίς εἶναι κυρτὴ δαμασκηνουργῆς, ἡ δὲ λαβὴ καὶ ὁ κολεός δὲν σώζονται, ἀρπαγέντα βεβαίως ἕνεκα τοῦ πλοῦτου αὐτῶν· μένει ἄρα μόνη ἐκείνη μετακομισθεῖσα, ὡς εἶπον, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ ὄπλον τοῦτο, ὡς καὶ τὴν σημαίαν Μωάμεθ τοῦ Β' ὑπάρχουσαν ἐν τῇ συλλογῇ, ἠγόρασε κατὰ πρῶτον ἔμπορός τις παρὰ τινος φύλακος τοῦ τάφου τοῦ κατακτιητοῦ· ἔχει δὲ κοσμήματα ὄλως βυζαντινὰ, ἥτοι δύο λαμπάδας, ἐφ' ὧν κεῖται ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, βασταζούσης τὸν Ἰησοῦν, καὶ τούτου καὶ ἐκείνης ἐστεμμένων διὰ κύκλου φωτὸς, καὶ κεχαραγμένων κατὰ τὴν αὐτὸν ἀκριβῶς ῥυθμὸν καθ' ὃν ἐξωγραφοῦντο αἱ εἰκόνες τοῦ Βυζαντίου καὶ ἐχαρασσοντο τὰ μετάλλια τῶν τελευταίων τῆς Ἑλλάδος αὐτοκρατόρων. Μικρὸν ὑπεράνω τῆς εἰκόνης ταύτης φαίνονται δύο ἄγγελοι βασταζόντες στέφανον, πρὸς δὲ καὶ τρεῖς ἀνθρακες ἐγκεκολλημένοι τεχνιέντως ἐπὶ τῆς λεπίδος, ἧς τὰ κοσμήματα σώζουσι εἰσέτι ἕχνη χρυσαῖ.

α Ἐπὶ τοῦ ἄλλου μέρους τῆς λεπίδος ὑπάρχει ἡ ἐπομένη μονόστιχος ἑλληνικὴ ἐπιγραφή, κεχαραγμένη δι' ἀναγλύφων στοιχείων κεχρυσωμένων. Ταύτης δὲ προηγείται σταυρὸς, ὡς φαίνεται ἐν τῷ παρακειμένῳ σχεδίῳ.

α Σὺ, Βασιλεῦ ἀείττητε, λόγε Θεοῦ, παντάναξ, τῷ ἡγεμόνι καὶ πιστῷ αὐθέντῃ Κωνσταντίνῳ.»

αὐτοῦς ν' ἀποχωρήσωσιν ἀπὸ Βεδνόρς, καὶ ὁμολόγησι συνθήκην ὠφέλιμον αὐτῷ. Ἐπιτορρήθη δὲ τότε οὐλτάνος καὶ παιδιᾶχ, καὶ ἀνέπτυξεν ἄκραν πολυτέλειαν. Πολεμήσας καὶ πάλιν πρὸς τοὺς Ἀγγλους, ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ αὐτοῖς τὸ ἦμισυ τῆς ἐπικρατείας του· ἐπαναλαβὸν δὲ τὰς ἐχθροπραξίας ἐπολιορκήθη εἰς Σαριγγαπατάμην καὶ ἔπεσε μαχόμενος τὸ 1799 ἔτος. Τίς εἶδεν ἂν ὁ κατ' αὐτὰς ἐπίσης περιώνυμος καταστάς διὰ τὴν θρηδία αὐτοῦ Νανά Σαῖβ μὴ ἦναι ἀπόγονος ἐκείνου;

Σ. Α.

α Καὶ τοι καθαρῶς ἀναγνωστικῆς τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἐπιγραφῆς καὶ καθαρῶν ἐπίσης ὄντων τῶν χριστιανικῶν ἐμβλημάτων, ἡ σπάθη, ὡς εἶπον, εἶχε καταλεχθῆ μετὰ τῶν ἀδεσπότην μνημείων. Καὶ ὅμως τὸ ὄνομα τοῦ Κωνσταντίνου, ἡ ἐπίκλησις τοῦ Χριστοῦ, ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, ὁ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων βασταζόμενος στέφανος, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ ὅθεν ἐκομίσθη τὸ ὄπλον, φυλασσόμενον, ὡς ἐβρέθη, ἐντὸς τοῦ μουσουλμανικοῦ τοῦ Μωάμεθ, ἔπεισάν με παρευθὺς ὅτι ἡ σπάθη ἀνήκειν εἰς τὸν τελευταῖον αὐτοκράτορα τῶν Ἑλλήνων, Κωνσταντῖνον ΙΔ' τὸν

πεσόντα ἐνδόξως τὸ 1453 ἔτος ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς βυσιλευούσης. Εἰ δὲ χρεῖα νὰ προσπιβεθῶσθῃ ἡ ἀλήθεια αὕτη λέγομεν, ὅτι ἔθος ἦν παρὰ τοῖς ἀνατολικῶν λαοῖς ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, τὰ νὰ ἀποθέτωνται τὰ ὄπλα τῶν ἡττηθέντων ἐπὶ τῶν τάφων τῶν νικητῶν.»

(Ἐκ τῆς Revue archéologique.)

VICTOR LANGLOIS.

ΑΡΧΑΙΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ.

—ooo—

Ὁ ἀξιότιμος φίλος καὶ συμπατριώτης μου Κ. Κωνσταντῖνος Α. Ράμπης, μὴ ἀρκούμενος ἐν μόνῃ τῇ, ἦν πᾶν εὐδοκίμως ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετέρχεται, ἱατρικῇ ἐπιστήμῃ ἐν τε τῇ πατρίδι αὐτοῦ Λυχνιδῷ (τανῦν Ἀχρίδι) καὶ τῇ τῶν Βιτωλίων πόλει, ἀλλ' ὡς ἀληθῆς ὄντως ἐπιστήμων μετ' ἀόκνου ζήλου καὶ σπανίας φιλομαθείας προσπαθῶν ν' ἀνεύρητι τῶν τὴν ἑλληνικὴν εὐκλείαν ἀφορώντων καὶ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης διεσπαρμένων λειψάνων, καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας μάλιστα δὲ τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ ἱστορίαν ἀναφερόμενον, ἀνεκάλυψε τρεῖς ἀρχαίας ἐπιγραφὰς ὧν αἱ μὲν δύο ἑλληνικαὶ εἰσιν, ἡ δὲ τρίτη ῥωμαϊκὴ. Ταύτας δὲ κρίνων ἀξίας δημοσιεύσεως, οὐ μόνον διότι παρατηρήσας ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν τοῦ Βοεκῆ εὗρον ἀνεκδότους εἰσέτι, ἀλλὰ καὶ ὡς εἰς τοὺς ἀρχαίους ἑλληνικοὺς καὶ ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἀναγομένης δημοσιεύω διὰ τῆς Πανδώρας, ἵνα ἐναποταμιευθῶσι μὲν ἐν τῷ οἰκίῳ τόπῳ, τῇ συλλογῇ τῶν λοιπῶν ἐπιγραφῶν, λάβωσι δὲ ἀφορμὴν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα εἰδικῶς ἀσχολούμενοι εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐρμηνείαν αὐτῶν, ἐξ ἧς ἀναντιρρήτως δύναται νὰ πηγάζῃ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὠφέλειά τις ἐν τε τῇ ἀρχαιολογίᾳ καὶ ἱστορίᾳ, πρὸς δὲ καὶ ἄλλοι φιλόμουσοι κύριοι ἐμπνευσθέντες ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ζήλου φιλοτιμηθῶσιν εἰς τὴν συλλογὴν τοιούτων.

Ἄλλ' ἐπειδὴ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐρμηνείας ἀπαραιτήτως ἀναγκαία κρίνεται καὶ ἡ γνῶσις τοῦ τόπου καὶ τῆς θέσεως ἐν ἧ εὗρεθείσαι κεῖνται, καὶ ἡ διαβεβαίωσις τῆς ἀκριβοῦς ἢ μὴ ἀντιγραφῆς αὐτῶν, ἐπισυνάπτω δι' ὀλίγων λέξεων καὶ τὰ περὶ τούτου, προστιθεὶς ὅτι, ὅσον οἷόν τε ἦν, πιστῶς μὲν ἀντεγράφησαν, ἀλλ' οὐκ ἀνελλιπῶς ἕνεκα τοῦ ὑπάρχοντος χάσματος μεταξὺ τῶν περιλαμβανόντων τὰς ἑλληνικὰς λίθων καὶ ὅτι αἱ μὲν δύο (Α καὶ Β) εὗρέθησαν ἐν μεγάλῳ τετραγώνῳ λίθῳ κειμένῳ ἤδη κατὰ σειρὰν ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ ἐπισημοτέρου τῆς ἐντὸς τοῦ φρουρίου πόλεως Λυχνιδῷ ναοῦ τῆς μητροπόλεως φέροντος τὴν μνήμην τοῦ ἐπιτοπίου, καὶ οὐχὶ Ἀλεξάνδρου, ἀγίου Κλήμεντος, ἀδήλου ὄντος μοι ὁπόθεν ἐνταῦθα μετανεχθέντες κεῖνται. Ἡ δὲ ῥωμαϊκὴ (Γ) ἐν τοῖς ἐκτὸς τοῦ φρουρίου τῆς πόλεως ἀπερίοις ὀθωμανικοῖς μνήμασιν, ἀφ' ὧν ἐσχάτως ὁ Κ. Ράμπης μετὰ πολλῆς δυσχερείας ἀποσπάσας κατάρθωσε νὰ μεταφέρῃ τὴν πλάκην ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ ἐπειδὴ νομίζω ὅτι ἐπίσης ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ κατὰ μέγα μέρος συντελεῖ καὶ ἡ γνῶσις τῆς ἀρχαιότητος τῆς προκειμένης πόλεως ἧς τὰς σωζομένας εἰς τε τοὺς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους συγγραφεῖς πληροφορίας νὰ συλλέξω ἐνασχολούμαι, εὐχαρίστως παραθέτω ἐνταῦθα καὶ δύο ἐπιτόμια ἐπιγράμματα, ἀνευρῶν αὐτὰ ἐν τῇ τοῦ Χριστοδῶρου ποιητοῦ Θεοδίου Κοπτίτου ἐπιγραφομένη Ἐκφράσει τῶν ἀγαλαμάτων τῶν εἰς τὸ δημόσιον γυμνάσιον τοῦ ἐπικαλουμένου Ζανζίππου.

Α'.
ΑΓΑΘ
Η Γ
Π Γ Ο
Ο Ν Α
Ν Ο Σ Ε Λ
Κ Α Ι Φ
Π Μ Σ Σ
' Γ '

Β'.
ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
ΑΣΣΑΡΗΤΙ ΟΙΔΡΥ
ΑΝΤΑΚΑΙΗΙΩΝ Ο
Ν ΠΡΟΣΤΑΤΗΝ
ΡΕΣΒΕΥΣΑΝΤΑ
ΤΟΝΚΥΡΙΟ
ΟΚΡΑΤΟΡΑ
.....
ΝΤΟΥΩΝΙΟ
.....
Γ'.

IM . . . CAES
M AVRELIVS ANTONINVS
PIVS FELIX AVGU
STVS PARTHICVS
MAXIMVS BRETANICVS MAXIMVS
GERMANICVS MAXI
MVS PONTIFE(X) MAXI
MVS TRIBVNICIAE
POTEST XX IMP III
COSILH P I PROS RE
STITVIT
ΑΠΟΥΧΝΙΑΔΟΥ
Η
697.

Οὗτος Ἰωάννην κρύπτει τάφος, ὃς ῥ' Ἐπιδάμνου ἄστρον ἔην, ἦν πρὶν παῖδες ἀριπρεπέες.
Ἐκτισαν Ἡρακλῆος. Ὅθεν καὶ μέγμερος ἦρος αἰεὶ τῶν ἀδικῶν σκληρὴν ἔκοπτε μένος.
Ἐῖχε δ' ἀπ' εὐσεβῶν προγόνων ἐρικυδέα πάτρην Λυχνιδῶν, ἦν Φοῖνιξ Κάδμος ἔδειμε πόλιν.
Ἐνθεν Λύχνος ἔην Ἑλικώνιος, οὖνεκα Κάδμος στοιχείων Ἀναοῖς πρῶτος ἔδειξε τύπον.
Εἰς ὑπάτους δ' ἀνέλαμψε, καὶ Ἰλλυριοῖσι δικάζων Μούσας καὶ καθάρην ἔστειράνεσε Δίκην.

698.
Αὐτὸς Ἰωάννης Ἐπιδάμιος ἐνθάδε κεῖται, τηλεφανῆς ὑπᾶτων κόσμος ἀειφανῶν.
Ὁ γλυκὺ μοι Μουσάων πετάσας φάος, ὁ πλέον ἄλλων εὐρύνας ξενίου δαίμονος ἐργασίην,

Παμφόρβην παλάμην κευκομένους, ἦν τινα μούνην οὐκ ἴδε δωτίνης μέτρον ὀριζόμενον, Αἰπυνάτην δ' ἠΐξε νόμοις πατρίοισιν ἀπῆναν, φαιδρῦνας καθιρῶς ἔργα δικαιοσύνης. Ὡ πόποι, οὐκ ἔζησε πολὺν χρόνον· ἀλλ' ἐνιαυτοὺς μούνην ἀναπλήσας τεσσαράκοντα δύο. Ὄχρετο μουσοπόλοισι ποθὴν πάντεσσιν ἑάσας, οὓς ἐπόθει πατέρων φέρτερα γενναίωνων.

Μ. Γ. ΔΗΜΙΤΣΑΣ.

ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ.

—ooo—

« Κύριοι συντάκται τῆς Πανδώρας!

» Ἐν ἐλαχίστῃ μοίρᾳ ἐφαρμοζομένου καὶ ἐν ἐμοί, (ἐὰν ἡ φιλαυτία μου δὲν μ' ἀπατᾷ) τοῦ ὑπὸ τῆς Πανδώρας λεχθέντος τούτου· «ὁ κατὰ παράδοσιν διδασθεὶς ἐν Βυζαντίῳ, καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα μεταδοθεὶς ἑλληνισμὸς, ἐπέπνευσεν ἐκ προοιμίων μεσαιῶνος εἰς τοὺς κατοίκους ΣΕΒΑΣ πρὸς πᾶν ΑΡΧΑΙΟΝ, καὶ ΑΓΑΠΗΝ πρὸς πᾶν ΛΕΙΨΑΝΟΝ ΠΡΟΓΟΝΙΚΟΝ (Ἰδ. Πανδ. φυλλ. ινς'. σελ. 266) σπούδω νὰ εἰδοποιήσω πρὸς ἡμᾶς τοὺς μετὰ ζήλου κοπιῶντας ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ εὐκλείας τοῦ Ἑλλήνου καὶ τῆς ἀγίας αὐτοῦ ἐκκλησίας, ὅτι περιήλθον εἰς χεῖράς μου δύο χειρόγραφα, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐν φέρει ἐπιγραφὴν α ἐπιστολαὶ διαφόρων μεταγενεστέρων Ἑλλήνων σοφῶν, ἀπὸ τοῦ ἀφ. Σωτηρίου ἔτους ἕως τοῦ ἀψνα'. » Ἐμπεριέχει δὲ σχεδὸν τριακοσίας ἐπιστολάς διαφόρων λογίων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, λαϊκῶν δὲ γινώσκει καὶ ἱερωμένων· ἔχει δὲ ἐπι κεφαλῆς τὸ ἐξῆς ἐπιγράμμα·

α' Ἐπιστολῶν ἄθροισι ἀνδρῶν παρόσθωρ,
» οὓς ὁ νῦν ἐβλάστησεν ὡς ῥόδα χρόνος,
» ὧν ῥεῖ μὲν ἄρθος, ἡ δὲ τοῦ μύρου χάρις
» μένει διαρκῶς εἰς πνοὴν εὐωδίας.
» καὶ τῶν Σοφῶν γὰρ ἡ μὲν ἀκμὴ τοῦ βίου
» πτηνῶς παρήλθε, ἡ δὲ τῶν λόγων χάρις
» μένει διαρκῶς εἰς ἀειμνηστον κλέος. »

τὸ δ' ἕτερον, ἀνευ ἐπιγραφῆς, περιέχει διάφορα (καὶ ἴσως ἀνεκδότα) ἀποδιδόμενα ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφῆως εἰς τὸν ἀειμνηστον Ἀλεξάνδρον τὸν Μυροκορδάτον, οἷον λόγους, διαλόγους, ἐπιστολάς, γνωμικὰ καὶ τινα ἄλλα. Δὲν θέλω δὲ νὰ εἶπω, ὅτι ἢ ἀνακάλυψις αὕτη δύναται νὰ συγκριθῇ μετὰ τῶν ἐργῶν τοῦ Κ. Λεβαριεῖ, οὐδὲ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς περὶ πολιτείας βίβλου τοῦ δεινοῦ τῆς Ῥώμης ῥήτορος, (Ἰδε Πανδώρας φυλλάδιον ρνς'. σελ. 267) ἀλλὰ κοινοποιῶ τούτο πρὸς ὑμᾶς, σεβασμοῦ ἕνεκα πρὸς τὴν ἡμετέραν δικίαν καὶ εὐλικρινεστάτην πρόκλησιν καὶ προτροπὴν τὴν δε· α εἰς τοιαῦτα ἐρεῦνας προσκαλοῦμεν καὶ ἡμεῖς πάντας τοὺς φι-

λους τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, καὶ μάλιστα τοὺς ὁμογενεῖς· πᾶν σύγγραμμά, πᾶν ἔγγραφο, ὁποῖον-δήποτε, γενόμενον μέγιστον καὶ αὐτῶν τῶν πρὸ τοῦ ἀγῶνος τελευταίων ἐτῶν, ἔχει ἀξίαν, διὰ τε τὴν γλῶσσαν, τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα, καὶ τὴν φιλολογίαν, καὶ ὁρῶμεν νὰ τὸ ἀναζητήσωμεν ἐπιμόνω, καὶ νὰ τὸ θησαυρίσωμεν μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας » (Ἰδ. Πανδ. φυλλ. ρλθ'. σελ. 498). Ἀμφοτέρω δὲ τὰ τεύχη εἶναι ἀντιγραφὴ χειρὸς φιλοκάλου καὶ προσεκτικῆς· περὶ δὲ τῆς ἀξίας αὐτῶν ὑμεῖς μόνον δύνασθε ἀσφαλῶς κρίναι· ἐὰν δὲ τις ζητήτῃ καὶ παρὰ τῆς ἐμῆς ἀσθενοῦς κρίσεως λέγοι ὅτι καὶ ὁ θεολόγος, καὶ ὁ φιλόλογος, καὶ ὁ ἠθικο-λόγος, καὶ ὁ ιστοριογράφος τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτικῆς ἱστορίας, καὶ ὁ ῥήτωρ, καὶ ὁ πολιτικός, καὶ ὁ ποιητής, καὶ ὁ ἀστρονόμος, πάντες οὗτοι δύνανται νὰ εὕρωσι τι καλὸν ἐν ταύτῃ τῇ Ναζκρέτ. Τὸ δὲ μόνον καὶ μέγιστον εἶναι ὅτι ὁ ὀρθόδοξος Ἑλληὴν χεῖρει πάντως καὶ σκιρτᾷ βλέπων τοὺς πρὸ ἡμῶν, ἐν ταῖς δειναῖς μάλιστα περιστάσεσι, φροντίζοντας ἵνα φυλάξωσι καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ὀρθοδόξιν αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρὸς ἀλλήλους ἀλληλογραφίᾳ, ἵνα μὴ ὁ τότε χειμαρρῶς τῶν κακῶν παρασύρῃ τὰ θεῖα ταῦτα κειμήλια εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ ἐξαφανισμοῦ!

Ἄλλὰ καὶ οἱ σοφοὶ τῆς Εὐρώπης θαυμάσουσι πάντως βλέποντες τοὺς περιηγητὰς τῶν, κατ' ἐκείνης μάλιστα τῆς ἐποχῆς, ἐξαιτουμένων· παρὰ τῶν ἡμετέρων Πατριαρχῶν, πιστοποιήσεις (ἢ μᾶλλον διπλώματα) ὅτι ἀληθῶς ἐξετέλεσαν τὸ ἔργον τῆς ἀποστολῆς τῶν εἰς ἀπόδειξιν δὲ τῶν λόγων μου ἀντιγράψας· ἀποστέλλω ὑμῖν δύο τοιαῦτα ἔγγραφα, ἐξ ὧν τὸ μὲν εἶναι συστατικὸν ὑπὲρ τοῦ Κ. Ἰωάννου Βορέλλου, τὸ δὲ πιστοποιήσεις τῆς περιηγήσεως ἐν τῇ Αἰγύπτῳ τοῦ Κ. Ἐνρίκου Οὐάρδε Ἀγγλοῦ καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἶναι ἀνευ χρονολογίας, τὸ δὲ δεύτερον χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἀ. Μαΐου ζσγ'. μόνον δὲ ὑμεῖς, Κύριοι συντάκται, ἐξακριβώσαντες τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ περιηγηταὶ οὗτοι ἐπεσκέσθησαν τὴν Αἰγύπτον, δύνασθε ν' ἀποφανθῆτε ἀνὰ τὰ ἔγγραφα ταῦτα εἶναι Μελετίου ἐκείνου τοῦ Πηγᾶ Πατριαρχοῦ Ἀλεξανδρείας (α). ἐγὼ δὲ στερούμενος μέσων καὶ ἱκανότητος πρὸς λύσιν τῆς ἀπορίας ταύτης, ἀναμένω τὰς ὑμετέρας σοφὰς κριτικὰς παρατηρήσεις ἐν τῷ φυλλάδιῳ τοῦ ὑμετέρου περιοδικοῦ συγγραμματος. Ἐν Χίῳ τῇ 20 Μαΐου 1857.

Εἰς τῶν Συνδρομητῶν τῆς Πανδώρας.

—o—

α Τοῖς ἀπαταχοῦ Ὀρθοδόξοις.

» Ὑποδοχῆς καὶ φιλοτιμίας ἀπάσης ἡγήτερον ἀξίους τοὺς ἀρετῆς τε ἀντιποιοιμένους, καὶ παι-
(α) Ὁ ἀντιγραφεὺς ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐπιστολῶν τεσσαράκοντα περίπου ἀποδίδει τῷ μνησθέντι Πατριάρχῳ ἐν αἷς κατὰριθμῶ καὶ τὰ δύο ταῦτα ἔγγραφα. Σημ. τοῦ ἐπιστελλόντος.

δείας, καὶ λόγων, καὶ πόνων ἐχομένους ἐπαινετῶν ὧν εἰς ἐστὶν ὁ εὐγενέστατος Ἰωάννης Βορέλλος, νέος μέντοι τὴν ἡλικίαν, φρόνημα δὲ κεκτημένος γρηκιόν· καὶ λαμπρὸς μὲν τῷ γένει, λαμπρὸς καὶ τὴν ἀρετὴν, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἀνάστημα· λαμπρὸς δὲ τοὶ καὶ οἷς ἀνείληψε πόνοις τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην περιουστῆσαι προθυμηθεὶς· συνέστησαν μὲν οὖν αὐτὸν ἡμῖν προσροϊτῶντα λαμπρότατοί τε Πρέσβεις, καὶ ὁ Παναγιώτατος οἰκουμηνικός· συνέστησαν τὰ δὲ προσροϊτῆται καὶ τὰ κατ' αὐτὸν, ὁ τῶν ἀρετῶν χορὸς δηλονότι αἷς κεκόσμηται, καὶ ὁ τῆς παιδείας ἡμερος, ὧν ἀπάντων χάριν καὶ ἡμεῖς διὰ τιμῆς καὶ ἀγάπης ἤγομεν εἰκότως τὸν νεανίσκον πρὸς ἡμᾶς φοιτῶντα, καὶ τῶν τῆδε ἀπαίροντα ταῖς ὑμετέρας φιλοκαγαθίας συνιττάμενον, ὥστε καὶ πρὸς ὑμῖν (ὅπου ἂν τύχοι) τῶν ἔσων εὐμοιρῆσαι γερωῶν ταῦτο γὰρ οὐχ ἡμῖν τοῖς τῆς δικαιοσύνης διασώταις κεχαρισμένον ἐσται, ἀλλὰ τῇ δικαιοσύνῃ γε αὐτῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ. Ἐβόρωσθε ἐν Κυρίῳ, τιμωτάτοι.

Τοῖς ἀπανταχοῦ.

Ἐνρίκω τῷ Οὐάρδε τῷ εὐγενεστάτῳ καὶ τιμίῳ ἀπὸ Ἑγγλιτέρας πλεύσαντι εἰς Ἀλεξάνδρειαν τὴν μεγάλην, καὶ κειθεὶν ἀρικομένῳ εἰς τὸ μέγα Κάρορος (τὸ παρά τισιν ὀνομασθέν Μέμφι) καὶ Βαβυλώνα τοῦ ἱστορήσαι αὐτὸ τοῦτο τοῦς δε τοῦς τόπους, καὶ χώρας, καὶ πόλεις τὰς μέγα παρὰ πᾶσι κεκτημένας ὄνομα, ἐκπληρώσαντί τε τὴν ἰδίαν ἐρεσιν, νῦν εἰς τὰ ἴδια σὺν θεῷ ἐπιστρέφοντι, πρὸς ἡμῶν τε αἰτητημένῳ γράμμα, τεκμήριον τε καὶ πιστωσιν τουτωῖ τῶν αὐτῷ πεπραγμένων παρεσχέθη τὸ Παιτριάρχικόν του γράμμα ὃ δίκαιον πανταχοῦ πιστεύεσθαι ἔχεται γὰρ τῆς ἀληθείας εἰλικρινέστατα· ἡ δὲ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἴη μεθ' ὑμῶν, ἀμήν.

Ἐν Αἰγύπτῳ, ζ'. Μαΐου, ζργ'.

BANANEA.

—•••••

Περιγράφων τις Γάλλος ἐν τῷ Dictionnaire de la Conversation τὴν βανανῆν καὶ τὰς ιδιότητάς αὐτῆς καὶ τὰς περὶ αὐτῆς δοξὰς λέγει καὶ τοῦτο· «Οἱ καθ' ἡμᾶς Ἕλληνας πιστεύουσιν ἐν γένει, ὅτι ἐάν τις δρέψεται τὸν καρπὸν τῆς βανανῆς προῶρως, τὸ δένδρον τοῦτο νεύει τὴν κεφαλὴν καὶ καταφέρει πληγὴν εἰς τὸν ἄρπαγα.» Οἱ ταλαίπωροι Ἕλληνας! ἐπ' αὐτῶν ἀξιολόγως δύναται νὰ κατηγορηθῇ τὸ δημῶδες ἐκεῖνο λόγιον· «ὄλα τὰ στραβὰ ψωμιὰ ἢ νόμψι μὰς τὰ κάμνει.» Κακὴ πενθερὰ ἢ Δύσις! Ἡ βανανῆ, ὡς γνωστὸν, δὲν φύεται εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὐδ' εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην· καλλιεργεῖται δὲ μόνον εἰς τὰ θερμότερα τῶν κλιμάτων, τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἀφρικὴν. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς πλὴν τῶν

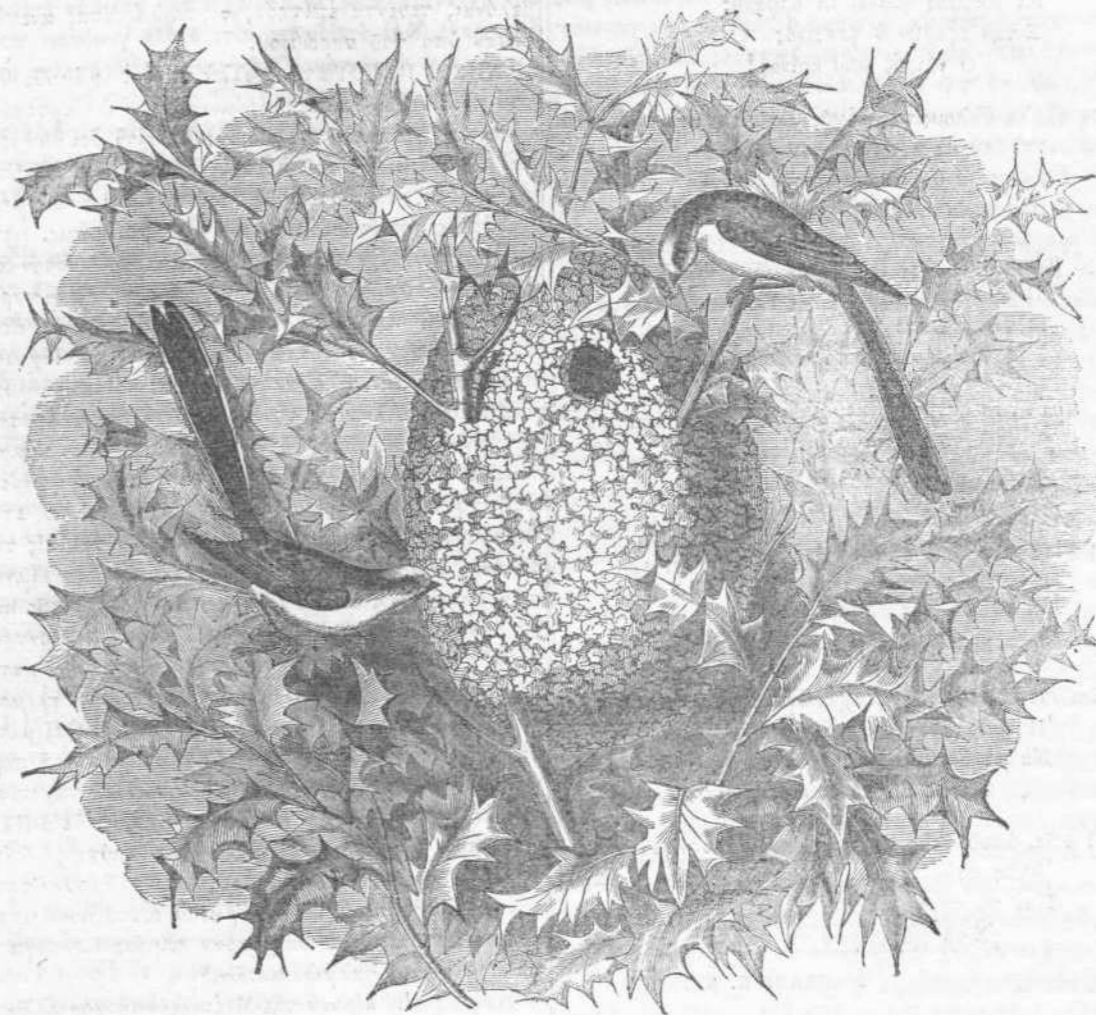
λογίων καὶ τῶν ἐμπόρων, οὐδ' ἤκουσέ ποτε τὸ ὄνομα τῆς βανανῆς· πῶς λοιπὸν ἔχει τὴν γελοῖαν ἐκεῖνην δοξασίαν; Καὶ ἀπόδειξις ὅτι οὐδὲν γινώσκει περὶ αὐτῆς εἶναι ἢ σύντομος περιγραφή τὴν ὁποῖαν σήμερον δημοσιεύομεν.

Οἱ βοτανικοὶ ὑποδικιοῦσι τὴν βανανῆν εἰς δώδεκα περίπου εἶδη, ἀλλὰ δύο εἰσὶ τὰ ἀξιολογώτερα· ἡ βανανῆ τοῦ παραδείσου ἢ ἄλλως συκὴ τοῦ Ἀδάμ λεγομένη, καὶ ἡ βανανῆ τῶν σοφῶν.

Ἡ βανανῆ τοῦ παραδείσου ἔχει τὴν μὲν ῥίζαν διαρκῆ, τὸν δὲ κορμὸν πρόσκαιρον· διότι μετὰ τὴν ὠρίμανσιν τῶν καρπῶν μαραίνεται οὗτος ὀλόκληρος, ἐνῶ ἡ ῥίζα ἀναπέμπει βολβὸν ὅστις ἀνδρούται καὶ ἀντικαθιστᾷ τὸν ἀποθανόντα κορμὸν. Τέρπεται δὲ φυομένη εἰς τόπους χθιμαλοὺς καὶ ὑγροὺς, καὶ ἀναπτύσσεται μετὰ ταχύτητος καὶ δυνάμεως. Καὶ ὕψος μὲν ἀποκτᾷ μέχρι ποδῶν δώδεκα, φύλλα δὲ φέρει εἰς τὴν κορυφὴν ὠραῖα καὶ πλάτος ἔχοντα τεσσάρων ἢ πέντε ποδῶν. Τὰ ἄνθη εἰσὶν ὑποκίτρινα, ὁ δὲ καρπὸς, τοῦ αὐτοῦ ἐπίσης χρώματος, καὶ μήκους ἐξ ἑως ὀκτώ ποδῶν, εἶναι τρίγωνος καὶ ἀνώμαλος περὶ τὴν κορυφὴν. Ἡ σὰρξ τῆς βανανῆς εἶναι συμπαγὴς καὶ ζυμαρώδης.

Ἡ βανανῆ, ὡς εἶπομεν, φύεται ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἐν ταῖς Ἰνδίαις, τὸ δὲ ἰδιόρρυθμον εἶδος αὐτῆς ἔδωκε νύξιν εἰς πολλὰς φαντασμαγορίας. Οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ χριστιανοὶ προσβεβύουσιν ὅτι αὐτὸ ἦτο τὸ δένδρον τοῦ ἐπιγείου παραδείσου τὸ φέρον τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν. Ἄλλοι δοξάζουσιν ὅτι διὰ τῶν φύλλων ταύτης καὶ οὐχὶ τῆς συκῆς οἱ πρωτόπλαστοὶ ἐκλύθησαν μετὰ τὴν παρακοήν· βέβαιον δὲ εἶναι, ὅτι ἂν ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὗα δὲν εἶναι οἱ πρῶτοι ῥάπται τοῦ ἐνδύματος τούτου, οἱ ἄγριοι ὅμως σήμερον τὸ φέρουσιν ἐν γένει. Ἄλλοι πάλιν πιστεύουσιν ὅτι ὁ καρπὸς τῆς βανανῆς εἶναι αὐτὸς ὁ κομισθεὶς τῷ Μωϋσῇ ὑπὸ τῶν σταλέντων ἵνα ἀνακλύψωσι τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

Ἡ δὲ βανανῆ τῶν σοφῶν, ὁμοιάζει τὴν πρώτην κατὰ τὸ ἀνάστημα καὶ τὴν κατασκευὴν· ἀλλ' ἔχει φύλλα ὀξύτερα, καὶ καρπὸν πολὺ βραχύτερον καὶ πολυχυμώτερον. Ὀνομάζεται δὲ τῶν σοφῶν, ἐπεὶ δὴ ἡ παράδοσις βέβαια ὅτι ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτῆς οἱ γυμνασσοφισταὶ κατέτριβον τὸν βίον αὐτῶν μελετητῶν καὶ συνδιαλεγόμενοι περὶ φιλοσοφικῶν ζητημάτων, καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτῆς ἐτρέφοντο, κατὰ τὸν Πλίνιον. Ὁ καρπὸς οὗτος τρώγεται ὡμὸς καὶ ἀντὶ ὀπώρας, ἐνῶ ὁ τῆς πρώτης, εἰ καὶ τρώγεται ἐπίσης ὡμὸς, εἶναι ὅμως γλυκύτατος ὀπτός. Ἐξάγεται δὲ ποτὸν καλὸν τῇ γεύσει, οἶνος βανανῆς καλούμενος. Ἀλλὰ καὶ ἄρτον θρεπτικώτατον κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ, βερὺν ὅμως διότι δὲν ζυμοῦται ἀποχρόντως. Οἱ νυκταὶ φυλάττουσι τὸν ἐξ αὐτοῦ ἄλευρον καὶ τὸν τρώγουσιν ἐν ἀνάγκῃ ἀνημιγνύοντες μετὰ ὕδατος ἢ ζυμοῦ κρέατος. Διὰ τῆς ῥίζης τῆς βανανῆς, τρυφερὰς οὐσας, τρέφονται τὰ ποιμνία, ἐτι δὲ καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοί· τὰ φύλλα χρησιμεύουσιν ἀντὶ τραπεζομανθύλων καὶ ἀντὶ κεράμων ἐπὶ τῆς ὀροφῆς τῶν οἰκιῶν, διὰ δὲ τῶν ἰνῶν πλέκουσι σχοινία.

Βανανῆ.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Ο ΜΑΪΟΣ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ ΜΟΥ.

—•••—

Τὸ ἐφεξῆς ἀμῆμιον εἶχε σταλῆ ἡμῖν ἵνα δημοσιευθῇ τὴν πρώτην τοῦ παρελθόντος Μαΐου. Κατὰ λήθην ἡμῶς ἔμεινε μέχρι τῆς σήμερον.

Τὸν Μάη κ' ἐφέτο χαιρετοῦν μ' εὐφρόσυνα τραγοῦδι·
Χύνει τριαντάφυλλα ἢ αὐγὴ,
Καὶ μ' ὠραιότερα ἢ γῆ
Στολιζέται λουλούδι.

Τὸν ἴσχιό του σὺν τάπητα τὸ κάθε δένδρο στρώνει.
Σκορπάει ἢ ἄρα εὐωδιαίς,
Καὶ μεθυσμένο πάλι διῆς
Γλυκολαλεῖ τ' ἀηδόνι.

Τοὺς νεῖους ἀπὸ τὴν φυλακῆ 'ς τοὺς κάμπους ἀγναν-
Ποῦ κόφτουν ἄνθη δροσερά, [τεύω.

Καὶ τῆς καρδιάς τους τὴν χαρὰ
'Ο ἄμοιρος ζηλεύω.

'Αοι! δὲν ἐστόλιζα κ' ἐγὼ τὸ στῆθος μὲ λουλούδι·
Καὶ εἰς τοῦ Μάη τὴν ἑορτὴ
Κάθε χρονὴ καθὼς αὐτοὶ
Δὲν ἐψάλλα τραγοῦδι;

Κ' ἐγὼ τῆς Ἀνοιξῆς πουλί, κ' ἐγὼ πουλί τῆς ἄλλοι,
Δὲν χαιρετοῦσα τὴν αὐγὴ;
Καὶ κάθε φύλλο καὶ πηγὴ
Δὲν μ' ἄκουε νὰ ψάλλω;

Καὶ σήμερον... ταλαίπωρος! σὲ φυλακῆ κλεισμένος,
Ἐνῶ τὸ πᾶν γλυκογελά,
Ἐγὼ 'ς τοῦ κόσμου τὰ καλά
Εἶμ' ἔρημος καὶ ξένος!

Τὰ χεῖλη μου... ἀλλοίμονον! καὶ ποιοῦ ὅταν χλω-
Φυλακισμένου δυστυχῆ [μιᾶσουν,
Τὰ χεῖλη πλέον κ' ἢ ψυχῆ
Μποροῦνε νὰ γελάσουν;

Τὰ γέλοια καὶ τραγοῦδιά μου ἐφέτο εἶναι θρήνος,
Κι' ἀκοπος γέρνει κι' ὄρφανός
Σ τὴν ἐξοχὴν ὁ φετεινός
Ὁ ἰδικός μου κρίνος!

Τὰ κάλλη ἄλλους τῆς αὐγῆς μαγεύουν καὶ τ' ἀστέρια.
Γι' ἄλλαις καρδιαῖς φεγγαβολοῦν,
Καὶ τ' ἄνθη ποῦ μοσκοβολοῦν,
Βλαστάνουν γι' ἄλλα χέρια!

Γιὰ μένα εἶνε Ἄνοιξις καὶ σύντροφος τὸ βράδυ,
Ἡ φυλακὴ μου ἡ σκοτεινὴ,
Κ' ἓνα κοράκι ποῦ θρηνεῖ
Μαζῆ μου 'ς τὸ σκοτάδι!

Γιὰ μέ... πλὴν ποιὰ κρυφὴ φωνὴ αἰφνίδια μὲ στὸ-
Κ' ἐνῶ τὸ χέρι μου ζητεῖ [μῶνει,
Νὰ γράψῃ ἀκόμη 'ς τὸ χαρτί
Ἀκίνητο παγώνει!

Ἡ θύρα τρύζει κ' ἐλαφρὸ ἀκούεται ποδάρι,
Καὶ λάμπη χύνεται χρυσή!
Ὡ θάνατε! ἂν ἦσαι σὺ,
Σοῦ τὸ γνωρίζω χάρι!..

Ἐκείνος εἶναι... δυστυχὴς ἐγὼ! εἰς τὸ πλευρὸ μου
Ἡ Μοῖρ' ἀρνήθηκε κἀνείς
Νὰ μὴ βρεθῆ κἀν συγγενῆς
Σ τὸν μαῦρο θάνατό μου!..

Ὡ σεῖς, ὁποῦ τοὺς στίχους μου θὰ ἐρῆτε! νὰ μοῦ
Ἄνθη στὸν τάφον μου ζητῶ, [βάλτε
Καὶ τὸ τραγοῦδι μου αὐτὸ
Σ τὸ χῶμά μου νὰ ψάλτε!..

ΣΟΦΟΚΛΗΣ Κ. ΚΑΡΥΔΗΣ.

τοσαύτης ἀκριβείας, ὥστε καὶ μικρὰ κομμάτια καὶ βελόναι, τεθέντα ἐπίτηδες εἰς κοιλώματα, ἀνεσύρθησαν ὑπὸ τοῦ σαρώθρου.

ΝΗΣΟΙ ΠΑΕΟΥΣΑΙ. Πολλὰ πολλάκις ἐμυθεύθησαν περὶ νήσων κυματοδρόμων, μεθ' ὧν κατετάσσοτο καὶ ἡ Δῆλος. Εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι ὑπῆρξαν καὶ δύνανται καὶ τοῦ λοιποῦ νὰ ὑπάρξωσι τοιαῦται εἰς λίμνας, εἰς ποταμούς, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς μέρη θαλάσσης ἀπήνεμα. Ἴδου δὲ πῶς Πολλάκις, μετὰ ὄμβρον βραγδαῖν καὶ συνεχῆ, ῥεῦμα καταράσσον καὶ βίαιον, ἀνασπῶν ὀλόκληρα τεμάχια γῆς, συμπρασῦρει αὐτά· καὶ ἂν τὰ τεμάχια ταῦτα φέρωσι δένδρα καὶ συνέχωνται ὑπὸ ῥιζῶν πυκνῶν καὶ ἰσχυρῶν δὲν διαλύονται, ἀλλ' ἀκολουθοῦντα τὸ ῥεῦμα φθάνωσιν εἰς τὴν λίμνην, τὸν ποταμὸν ἢ τὴν θάλασσαν, καὶ, ἂν δὲν ῥιφθῶσιν εἰς τὴν ξηρὰν, μένουσι κυμαινόμενα. Ταῦτα λοιπὸν εἶναι τὰ πλείοντα νησίδαι, ἅτινα ὅμως, εἰ καὶ ἐνίοτε διαρκοῦσι πολλὰ ἔτη, διαλύονται ἐπὶ τέλους ἢ προσκολλῶνται εἰς τὴν ξηρὰν. Τοιαῦται νῆσοι εὐρίσκονται εἰς τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων, εἰς τὰ τεμάχια τῆς Ἀδριατικῆς καὶ εἰς τὸν Μισισσιπίην. Τὴν παρελθούσαν ἑκατονταετηρίδα εὐρίσκετο μία τοιαύτη καὶ εἰς τὴν κατὰ τὰς γαλλικὰς Ἄλπεις λίμνην Μοντέζερ, *τρέμοι* χῶμα καλουμένη. Πλίνιος ὁ νεώτερος ὁμιλεῖ μετὰ θαυμασμοῦ ἐν τινι πρὸς τὸν Γάλλον ἐπιστολῇ περὶ πολυαριθμῶν νήσων κινητῶν πλεουσῶν εἰς τὴν κατὰ τὴν ἐν Ἰταλίᾳ λίμνην Βαδριμῆν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Πλίνιος, πρὶν ἢ ἐπισκεφθῆ τὴν λίμνην ταύτην, οὐδὲν ἐγνώριζε περὶ τῶν νήσων, προσθέτει τὴν ὀρθὴν ταύτην παρατήρησιν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐξετάζουσι μετὰ πλείονος περιπαθείας τὰ μακρὰν κείμενα περιέρχοντα ἢ τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Καὶ εἰς τὴν λίμνην τῆς Μεξικῆς ὑπῆρχον ἄλλοτε τοιαῦται νῆσοι ἀλλὰ τεχνηταί, διότι ἦσαν σχεδίαι ἐρ' ὧν εἶχε ῥιφθῆ χῶμα πολὺ τὸ ὅποσον ἐκαλλιεργήθη, καὶ ἐφυτεύθησαν δένδρα καὶ φυτὰ. Οἱ κηπουροὶ ἐπλησίαζον μετὰ τῶν κήπων αὐτῶν εἰς τὴν ξηρὰν καθ' ὅρας προσδιορισμένας, καὶ ἐπώλουν ὀπώρας, ἄνθη καὶ λάχανα· ὥστε οἱ καταναλωταὶ ἠγόραζον ἐντὸς αὐτῶν τῶν κήπων πᾶν οὐ τινος εἶχον χρεῖαν. Αἱ πλείουςαι νῆσοι ἔδωκαν ἀρομῆν εἰς τοὺς Ἀσιανούς νὰ γράψωσι πολλοὺς μύθους. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ Γιοῦλιβερ (ὁ ἄγγλος Swift) ἐπενόησε καὶ πετώσαν νῆσον, προσεγγίσας οὕτω, εἰ καὶ ἀκουσίως, τὴν ἀλήθειαν, διότι τί ἄλλο εἶναι ἡ σφαῖρα ἐν ἣ κατοικοῦμεν ἢ νῆσος πλανωμένη εἰς τοὺς ἀέρας; Καὶ εἶναι μὲν βέβαιον ὅτι οἱ κάτοικοι αὐτῆς δὲν δύνανται νὰ διευθύνωσιν αὐτὴν κατὰ θέλησιν, ὅπως ἔπραξεν ὁ Γιοῦλιβερ· ἀλλὰ τίς σῶσε τὰ μέλλοντα; πῶς νὰ κατορθωθῆ καὶ τοῦτο διὰ τινος νέας ἀνακαλύψεως τῆς δυνάμεως τοῦ ηλεκτρισμοῦ. Ἀνάγκη μόνον νὰ προσέξωμεν καλῶς μὴ, ἐπαιρόμενοι ὑπὲρ τὸ δέον, ὡς ὁ Φαέθων, προσπράτσωμεν εἰς τὸν ἥλιον, ἢ κονδυλοῦντες ὡς οἰνοβαρεῖς, πέσωμεν ἐπὶ τινος ἀστέρος, καὶ τότε τὰ ἔσχατα ἔσονται χεῖρονα τῶν πρώτων.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

—○○○○—

ΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΣΑΡΩΘΡΟΝ. Ἰατρός τις Γάλλος, ὁ Κ. Κολόμβης, ἐρεῦρε τὴν μηχανὴν ταύτην, δι' ἣς σαρόνεται αἱ ὁδοὶ μετὰ ταχύτητος καὶ οικονομίας, διότι μία μόνη ἐργάζεται ὅσον δέκα σαρωταί. Ἴδου δὲ ὅποια εἶναι.

Ἡ κατασκευὴ τῆς εἶναι κυλινδρῶειδής, ἔχουσα πολλὰς ψήφτρας ἐκ λεπτοῦ καλάμου ἀμερικανικοῦ, καὶ μήκος 18 ἢ 20 ἑκατομμύτρων. Τεθειμένος ὢν ὑπὸ τὸν ἄξονα μικρᾶς ἀμάξης, κινεῖται ὑπὸ τοῦ τροχοῦ, συνεργούντων δύο ἄλλων ὀδοντωτῶν αἱ δὲ ἀκαθαρσίαι, συναθροίζόμεναι ὑπὸ τοῦ σαρώθρου ὠθόνται πρὸς πτόον πλατὺ καὶ συσσωρεύονται εἰς θέσιν ἰδιαιτέραν. Τοιοῦτοτρόπως τὸ μηχανικὸν σάρωθρον ἐνεργεῖ διττῶς, δηλαδὴ καὶ σφραίνει καὶ συναθροίζει. Ἡ ἐργασία δὲ αὕτη γίνεται μετὰ